

Brukev řepka olejka

Brassica napus subsp. napus L.

OLEJNINA
TECHNICKÁ
PLODINA

TŘÍDA: dvouděložné ČELEĎ: brukvovité ROD: brukev

Řepka vznikla křížením brukve zelné a brukve řepice a její pravlastí je pravděpodobně oblast Středomoří. Původně se druhy z rodu *Brassica* používaly jako zelenina, ve středověku se ze semen začaly vyrábět oleje a mýdla. Ve střední Evropě byla řepka olejka známá již ve 13. století, v Čechách se její pěstování rozšířilo v 19. století. Na větších plochách se u nás pěstuje od roku 1942. Nárůst řepkových polí v posledních desetiletích souvisí s jejím využíváním jako „energetické plodiny“ pro výrobu bionafty.

Řepka patří mezi všestranně využitelné plodiny. Více než polovina u nás vypěstovaného řepkového semene se zpracovává k potravinářským účelům, přibližně třetina je určena pro výrobu biopaliv. Zhruba 10 % produkce nachází uplatnění v chemickém průmyslu při výrobě plastických hmot, pryskyřic, laků či farmaceutických a kosmetických výrobků. Jako bílkovinná plodina se řepka přimíchává do krmných směsí pro hospodářská zvířata.

Zařazují-li zemědělci řepku vhodně do osevního postupu, je pro své protierozní (kořeny dlouhé až 1,5 metru) a fytosanitární účinky považována za dobrou zlepšující plodinu, navíc vyhledávanou včelami.

Diskutovaným problémem současnosti je její masivní rozšíření. Prostředky na ochranu rostlin, které se při pěstování řepky intenzivně používají, aplikované v mnohahektarových plochách omezují život půdních organismů a zvyšují množství pesticidů a jejich reziduí ve vodách. Velká pole řepky jsou v době vzrůstu téměř neprostupná a brání pohybu zvíře a polním ptákům při hnízdění či sběru potravy. Při chybně aplikovaných postřicích může docházet k otravám včel. I přes tyto výhrady, je-li řepka olejka pěstována s využitím půdoochranných technologií a vhodných zemědělských postupů, nepřevyšuje výrazně její pěstování svými dopady na životní prostředí jiné zemědělské plodiny pěstované v obdobném rozsahu. Její masivní rozšíření v současné době je dobře viditelným, avšak nikoli jediným příkladem toho, jak se do strategie zemědělských podniků promítá komplexní problematika odbytu zemědělské produkce. Vysoká poptávka po několika málo tržně zajímavých plodinách vede k tomu, že ty méně výnosné z polí mizí, dochází k homogenizaci krajiny a ztrátě biodiverzity. Do budoucna bude v tomto ohledu klíčové nalézt rozumný a spravedlivý poměr mezi okamžitými ekonomickými zájmy a snahou o udržitelné zemědělství.

Řepka jako biopalivo

Přidávání biopaliv do pohonných hmot je v ČR povinné od roku 2007 jako součást opatření Evropské unie na snížení spotřeby fosilních paliv a omezení emisí skleníkových plynů. Jejich výroba z potravinářských plodin je však uhlíkově poměrně náročná a způsob jejich pěstování neúměrně zatěžuje zemědělskou půdu a ohrožuje druhovou rozmanitost. V roce 2015 proto byl na úrovni EU zastropován podíl biopaliv z potravinářských plodin na spotřebě energie v dopravě, což má zajistit větší zastoupení pohonných hmot vyráběných například z odpadů. V ČR je dnes výroba biopaliv podporována formou daňových zvýhodnění a současné regulace umožňují využívat plodiny jako je řepka pro energetické účely až do roku 2030. Zejména díky tomu řepka patří mezi nejlépe obchodovatelné polní komodity a po pšenici a pícech se s ní na polích potkáte nejčastěji (řepka cca 15 %, pícniny na orné půdě 20 %, pšenice cca 34 % z osevních ploch v ČR v roce 2019, zdroj ČSÚ).

